Lesy na Pálavě

mezi intenzivním využíváním a ochranou biodiverzity

BOTANICKÝ ÚSTAV AV ČR v. v. i.

Radim Hédl, Markéta Chudomelová,
Ondřej Vild a další

CHKO PÁLAVA

Konference 50 let CHKO Pálava
23.–24. 9. 2026, Mikulov

Vzpomínky na Děvín před 20 lety

Zakládání trvalých ploch v roce 2008 (P. Szabó, V. Riedl)

Výzkum změn půd 2004 (K. Rejšek, J. Houška)

Vzpomínky na Milovický les

Spražová doubrava v roce 2006

Snímkování trvalých ploch v roce 2018
(O. Vild, M. Chudomelová, M. Fabšičová)

Lesy tvoří významnou součást CHKO Pálava

CHKO Pálava
Celková rozloha: 8 540 ha
Z toho les: 2 434 ha / **28,5 %**

97,3 % lesů spravují Lesy ČR
90,7 % lesů je ve dvou EVL:

EVL Děvín
Celková rozloha: 406 ha
Z toho les: 264 ha / **65.1 %**

EVL Milovický les
Celková rozloha: 2443 ha
Z toho les: 1944 ha / **79.6 %**

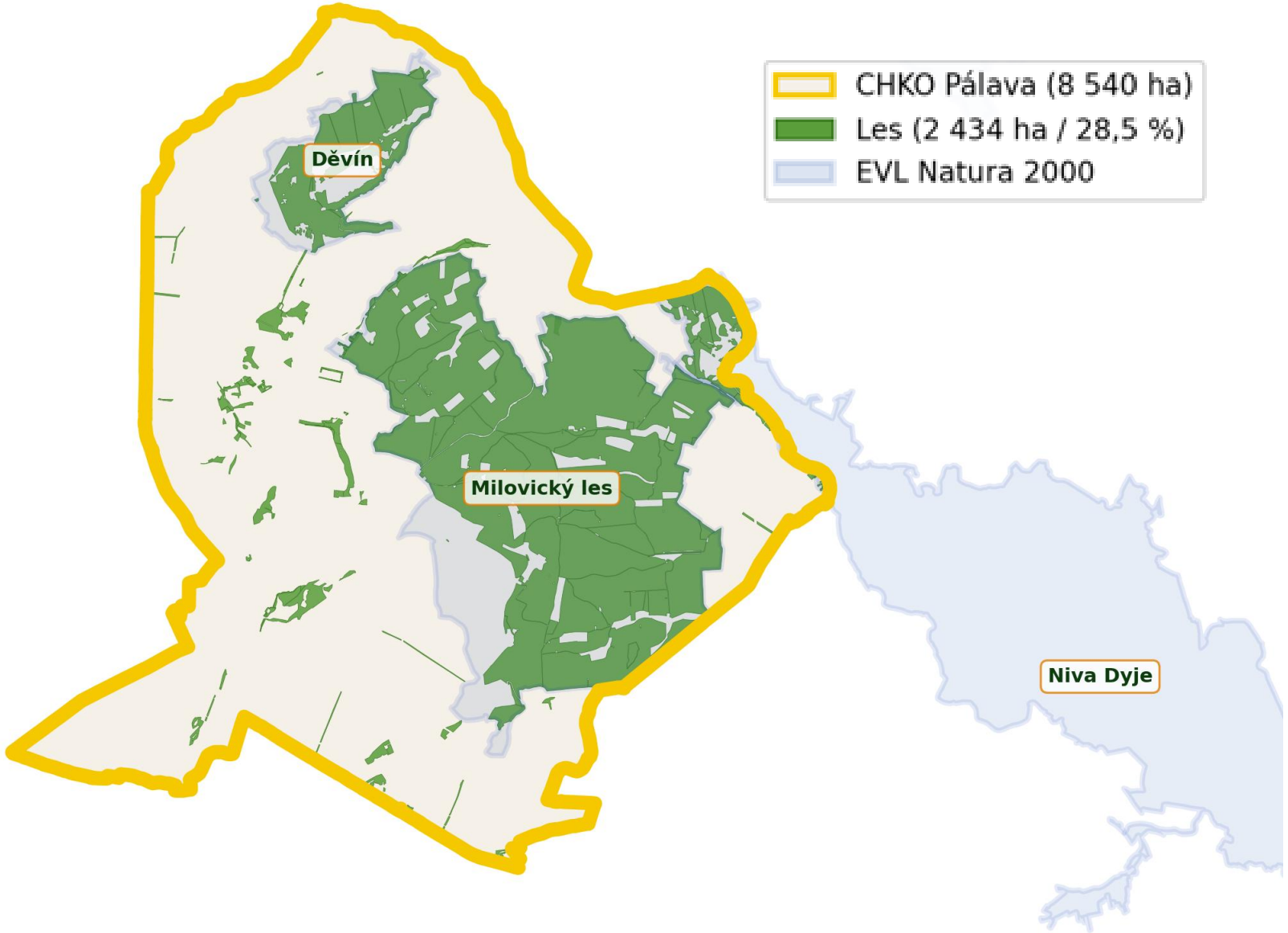

Jaké jsou hlavní typy lesů Pálavy?

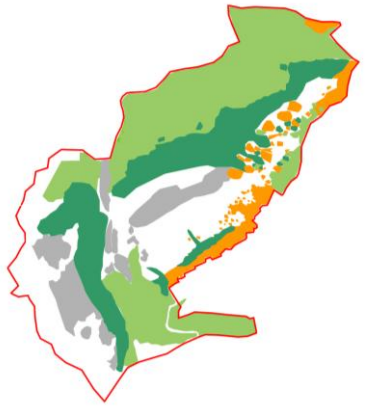

1) subkontinentální doubravy na spraši

největší celek u nás je v Milovickém lese

2) panonské dubohabřiny

mimořádný jarní aspekt na Děvíně s většinou geofytů

3) suťové lesy s lípou velkolistou na vápenci

asi největší populace oměje vlčího moru u nás

4) lužní lesy

návaznost na CHKO Soutok, Křivé jezero

5) šipákové doubravy s dřínem

fragmentárně, Milovická stráň a Děvín

https://portal.nature.cz/w/uzemi-2881#/

O čem budu mluvit?

Tři hlavní faktory dlouhodobých změn lesních biotopů.

1. Lesní hospodaření

Zásadní vliv mělo pařezení, které fungovalo po staletí v naprosté většině pálavských lesů.

Úpadek až během 19. století a úplné ukončení ve 30. letech 20. století.

2. Zvěř

Oborní chov spárkaté zvěře: muflon, jelen, daněk a koza bezoárová.

Milovický les: dvě velké obory v režii státu.

Děvín: obora až do 90. let 20. století.

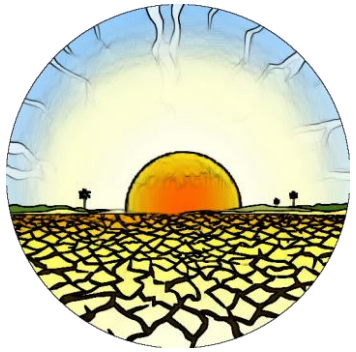

3. Klimatická změna

Hlavně sucho, které se postupně zesiluje a periodicky se opakuje.

Letos bylo jedno z nejintenzivnějších, další lze nejspíš očekávat.

Na čem stavíme?

Unikátní monitorovací infrastruktura

3 572 ploch

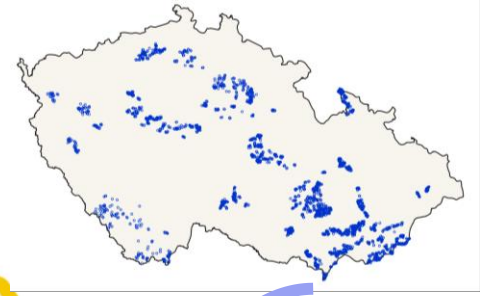

Trvalé plochy

2008 ---

- Děvín: 85
- Milovický les: 75

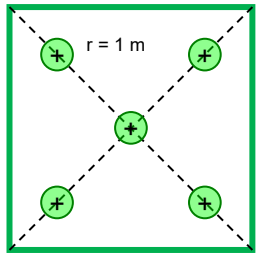

15 m

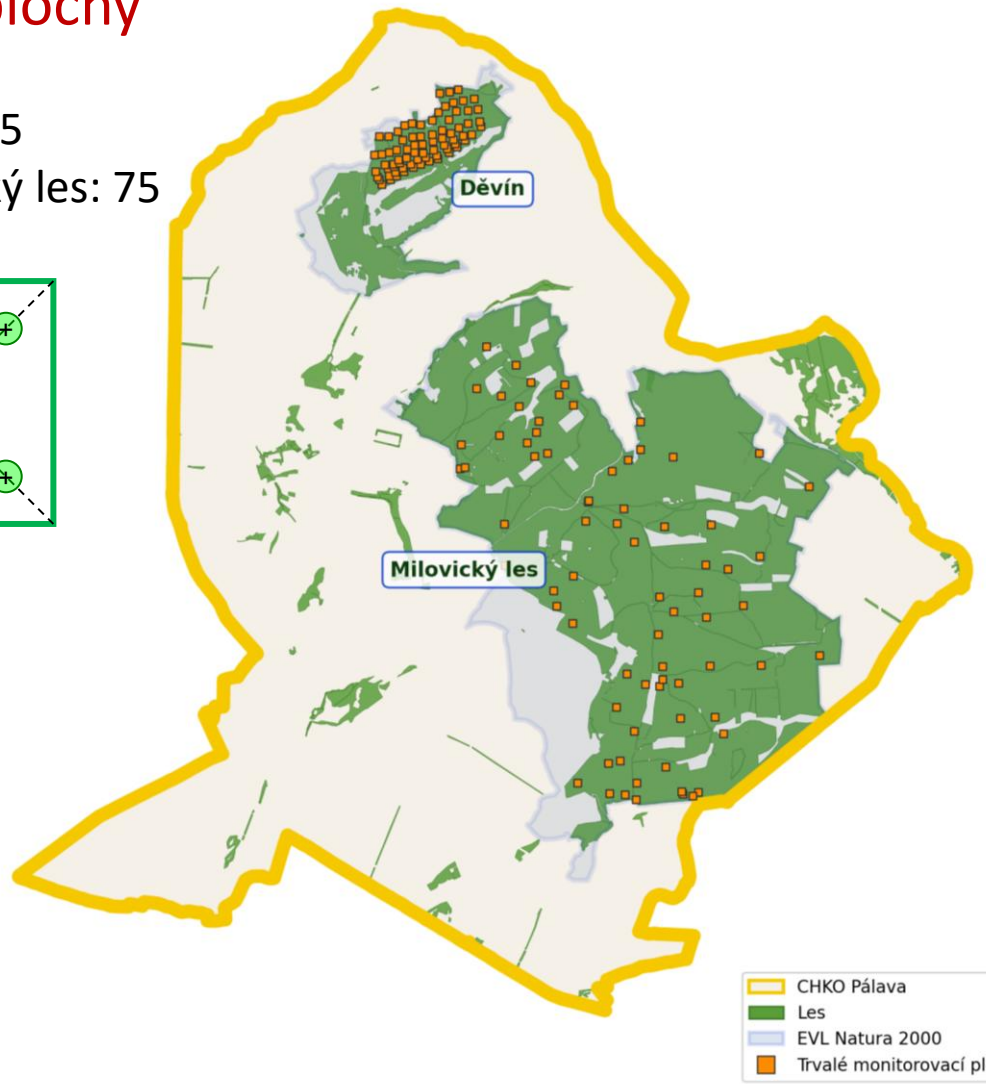

Opakované plochy

1953–2000’

- Děvín: 161
- Milovický les: 46

400-500 m^2

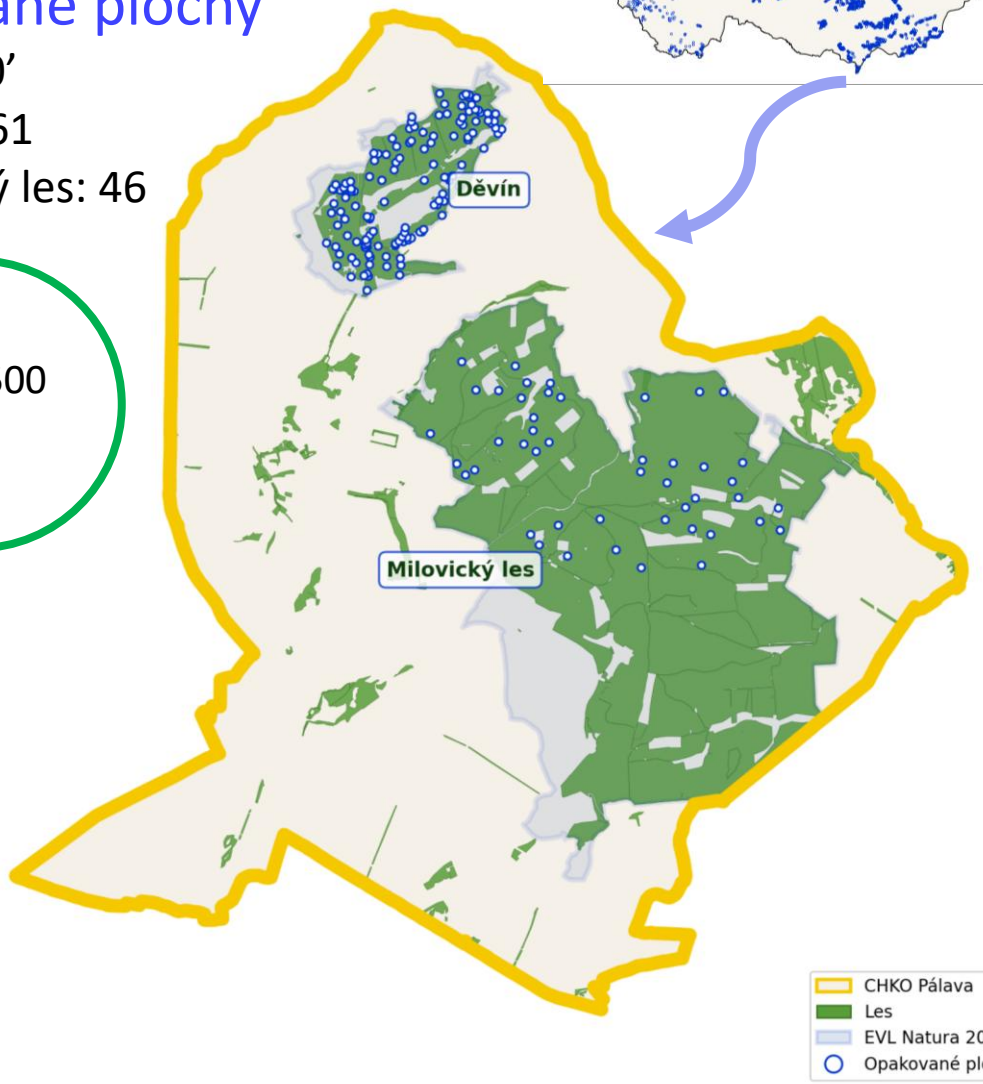

Jak se změnily lesní biotopy během 20. století?

Postupný úbytek biodiverzity.

- Sukcesní posun ke stinným, úživnějším lesům.
- Úbytek druhové bohatosti, homogenizace.

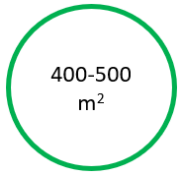

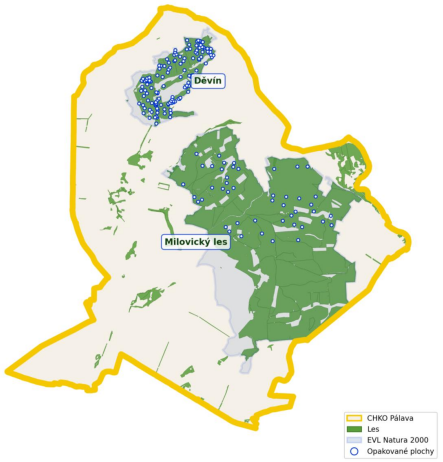

Posun v druhovém složení lesní vegetace na Děvíně

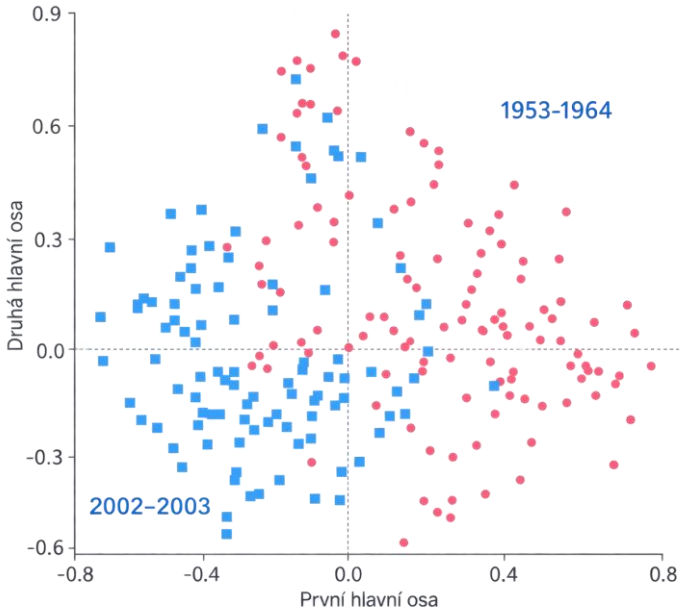

Hédl 2005, Disertační práce

Pokles zastoupení druhů teplomilných doubrav v Milovickém lese

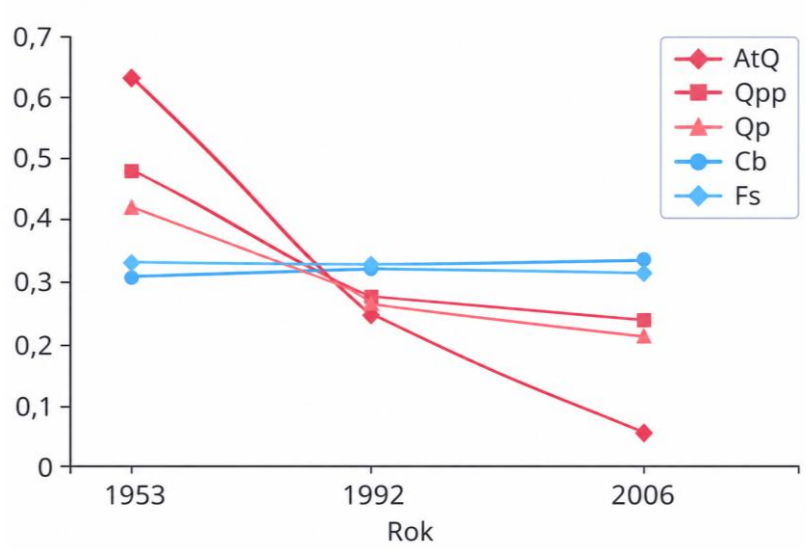

Úbytek ohrožených druhů cévnatých rostlin v Milovickém lese

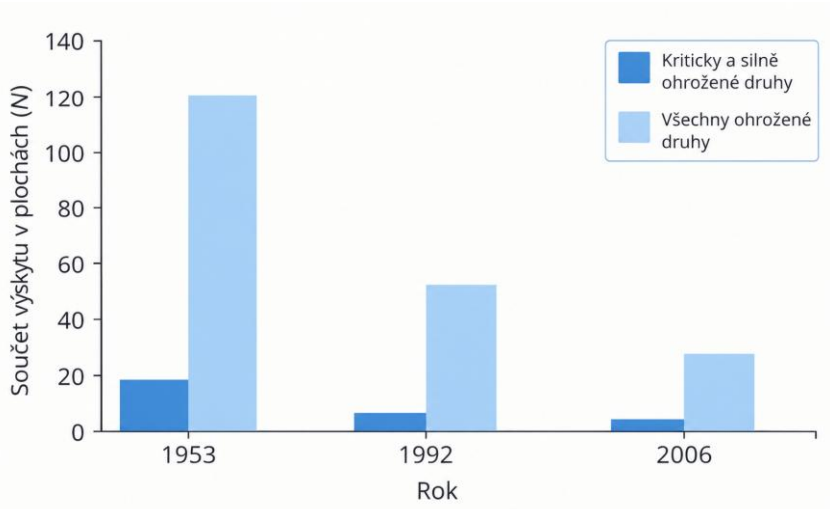

Hédl, Kopecký, Komárek 2010, Diversity and Distributions

Jak se změnily lesní biotopy během 20. století?

Postupný úbytek biodiverzity.

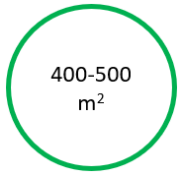

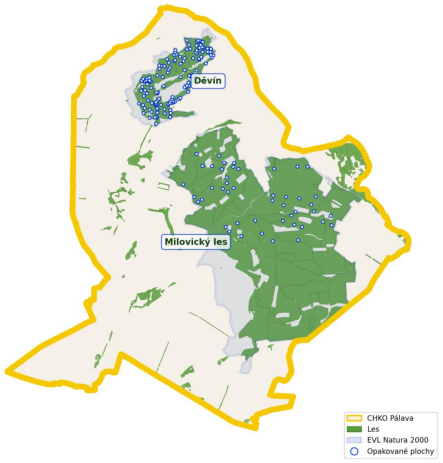

- Pokus o souhrn před téměř 20 lety.

Tehdy jsme si mysleli, že v Milovickém lese:

- Hlavní je sukcese opuštěných pařezin
- Zvěř není úplně zásadní faktor
- O klimatické změně jsme vůbec neuvažovali

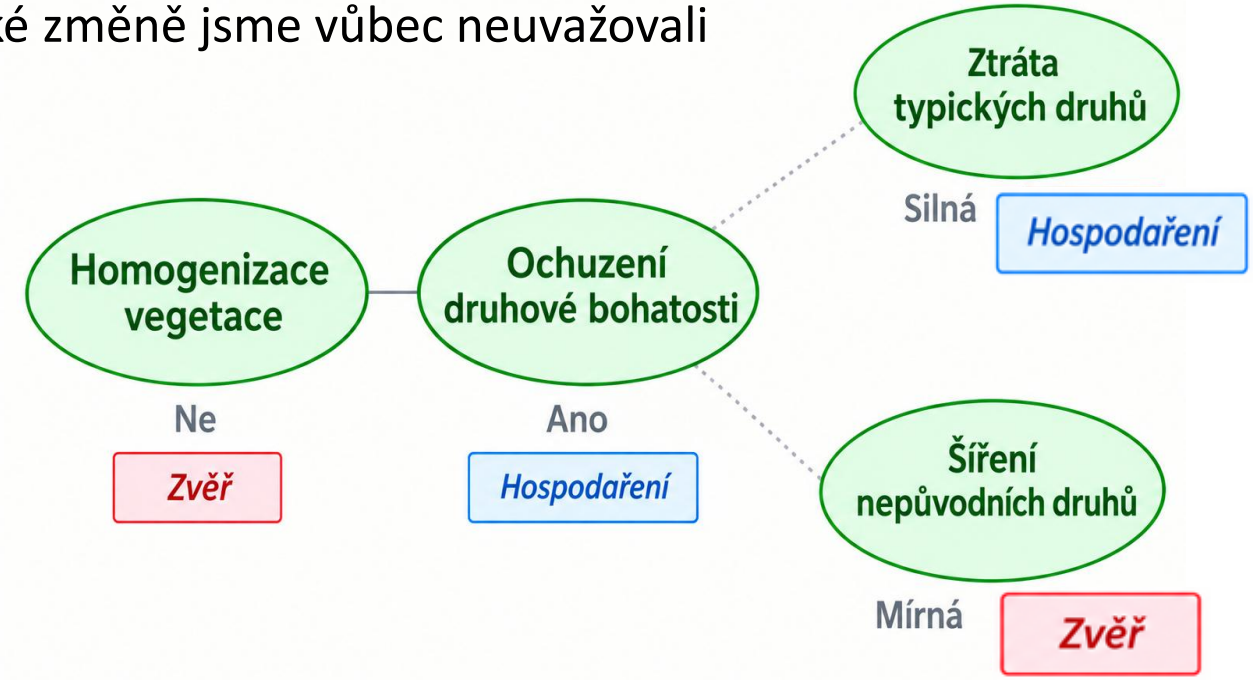

Hédl, Kopecký, Komárek 2010, Diversity and Distributions

Kam směřuje Milovický les?

Postupný posun k synantropním biotopům.

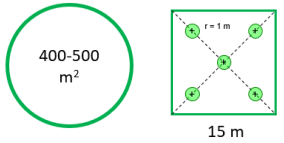

- Za posledních 70 let vegetace ztratila lesní charakter.
- Skok v posledních 10-15 letech.

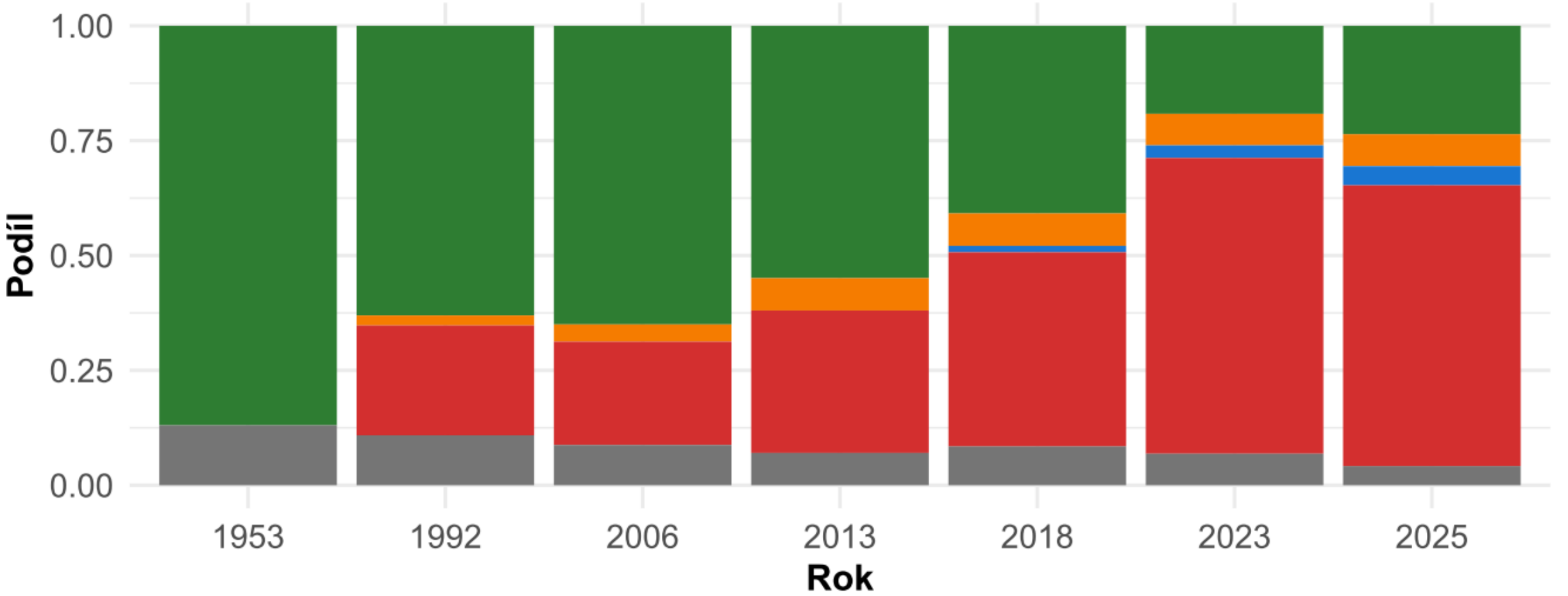

Kam směřuje Milovický les?

Postupný posun k synantropním biotopům.

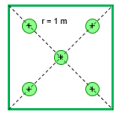

L Lesní
K Keřová
T Travinná
X Synantropní
neurčitelné

- Největší recentní zhoršení je v oborách.
- Mimo obory se vegetace celkem drží.

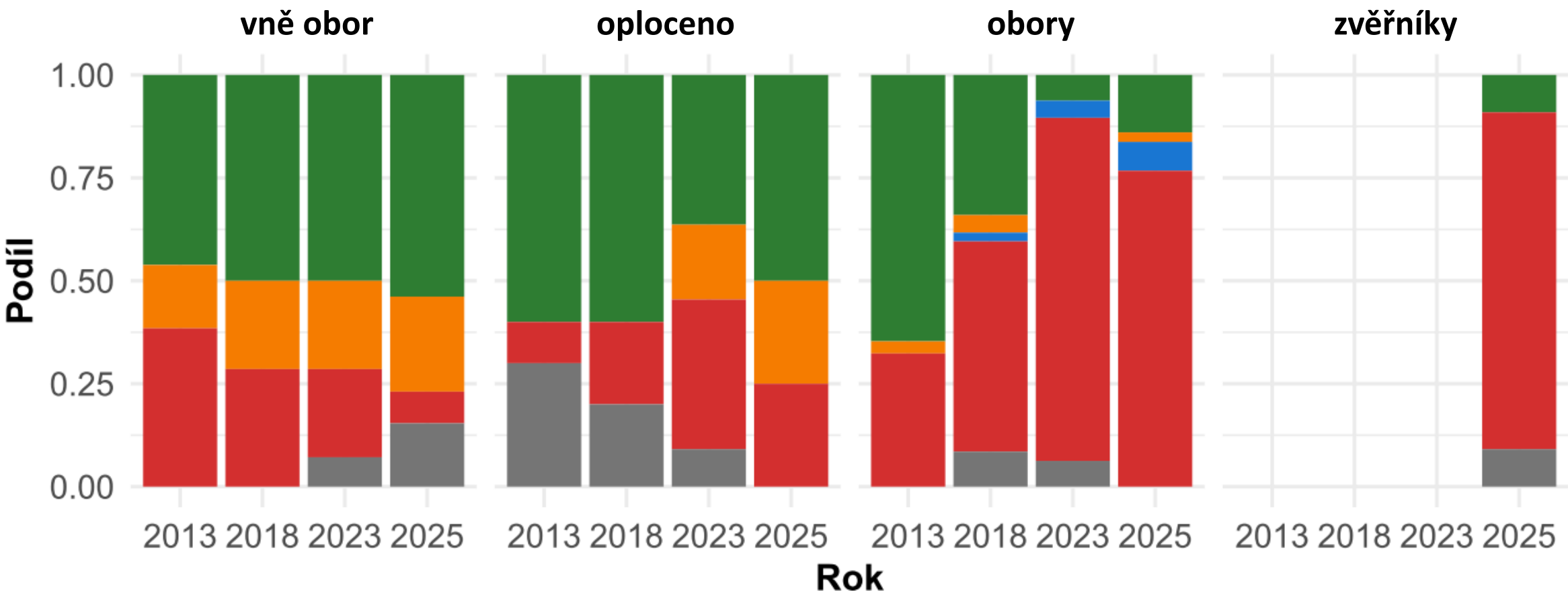

Kam směřuje Milovický les?

Eroze chráněných typů lesních stanovišť.

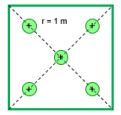

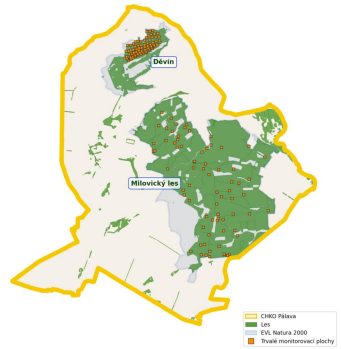

- Úbytek lesních ve prospěch nelesních druhů.
- Úbytek typických druhů chráněných biotopů Natura 2000.

Lesní druhy

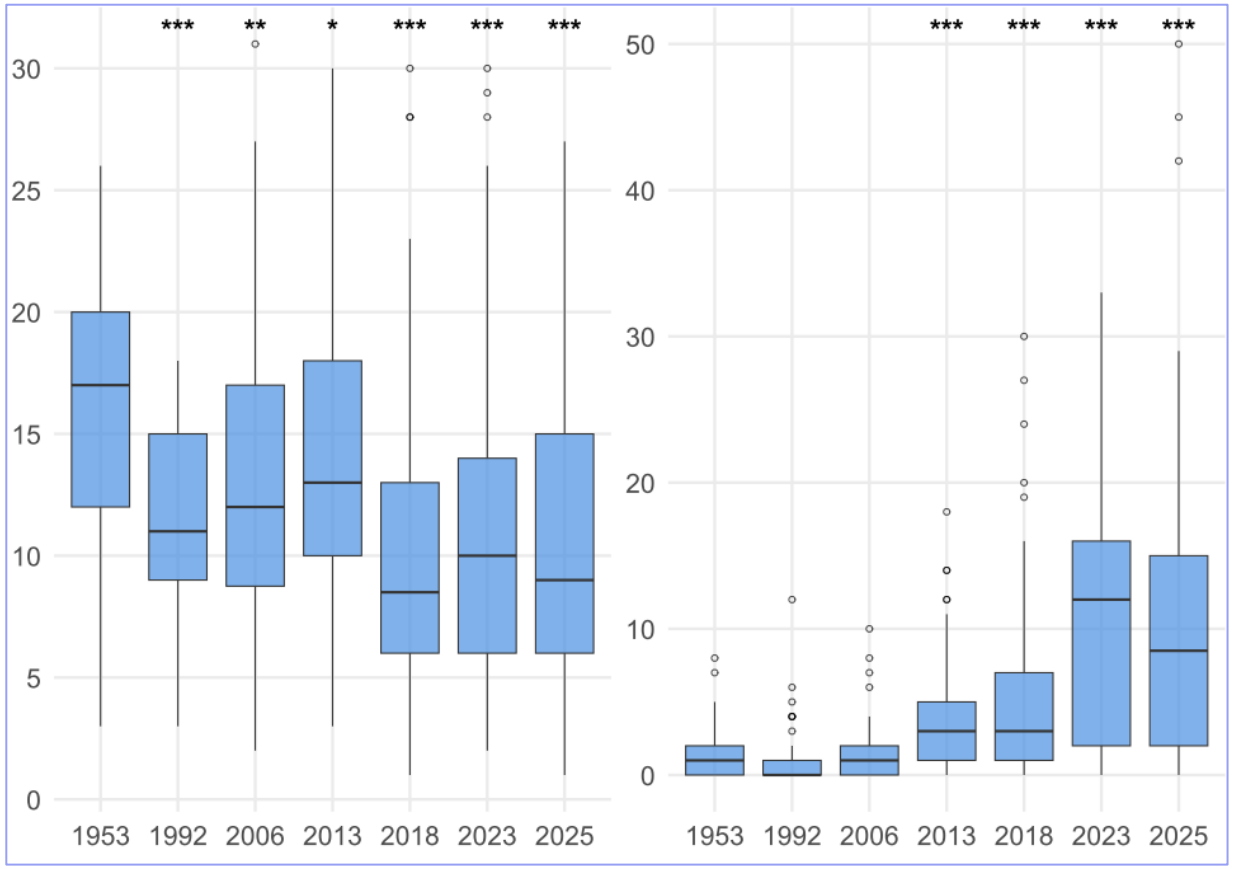

Nelesní druhy

Typické druhy stanovišť N2000

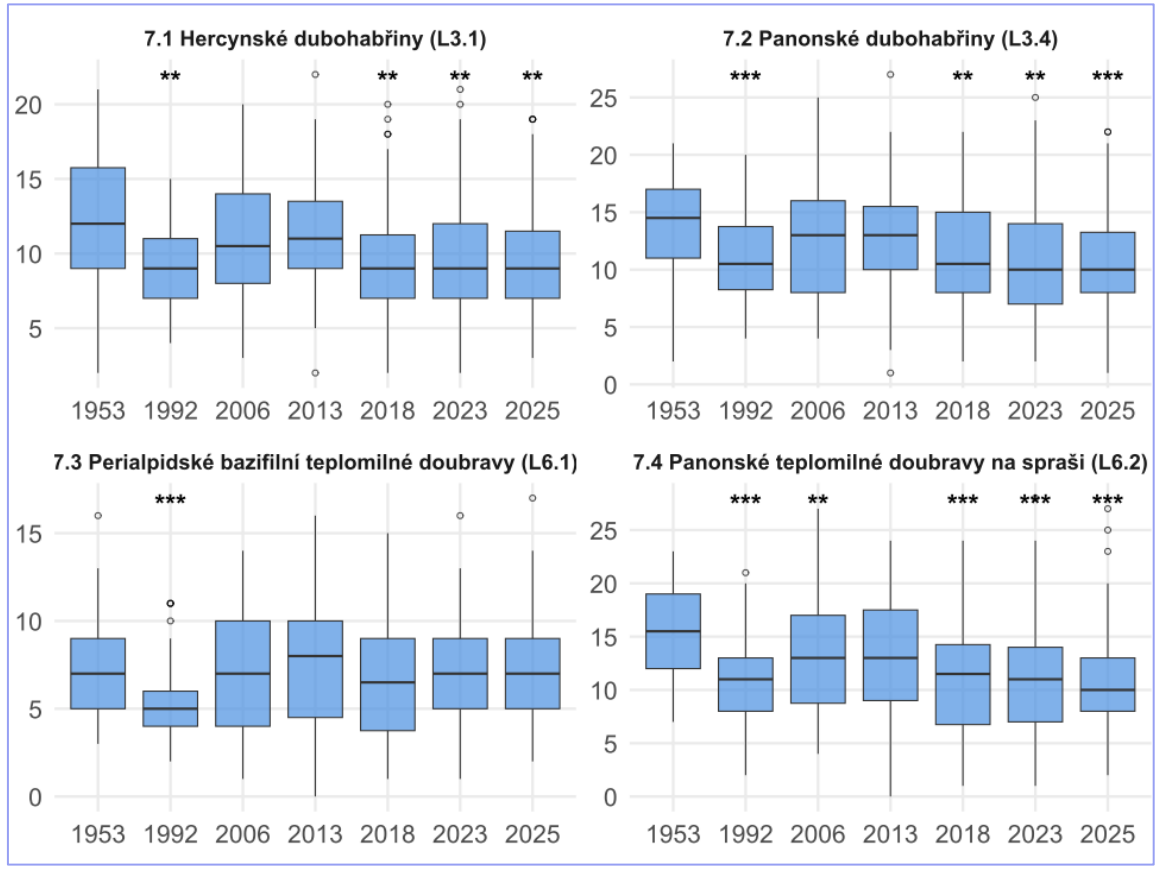

A co klimatická změna?

Sucho postupně přebírá hlavní roli.

SPEI

Srážkovo-evapotranspirační index

Standardized Precipitation Evapotranspiration Index

Trend intenzifikace sucha

celoroční průměry 1982–2026

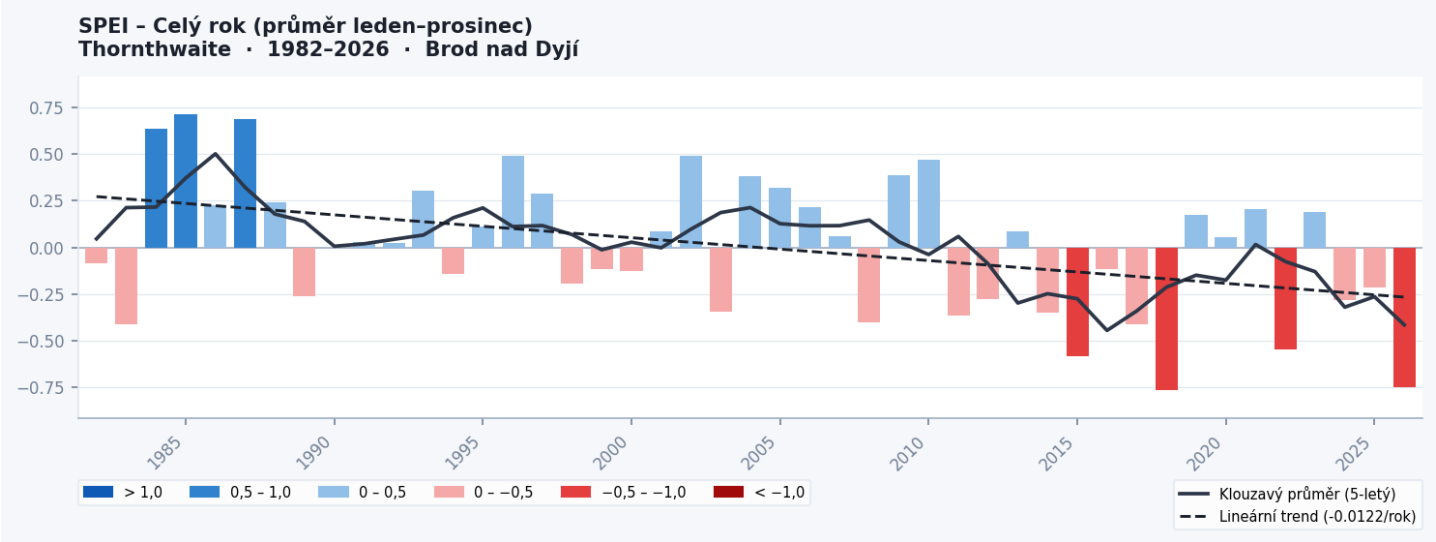

Periody co 10 let

průměr za letní měsíce 2007–2026

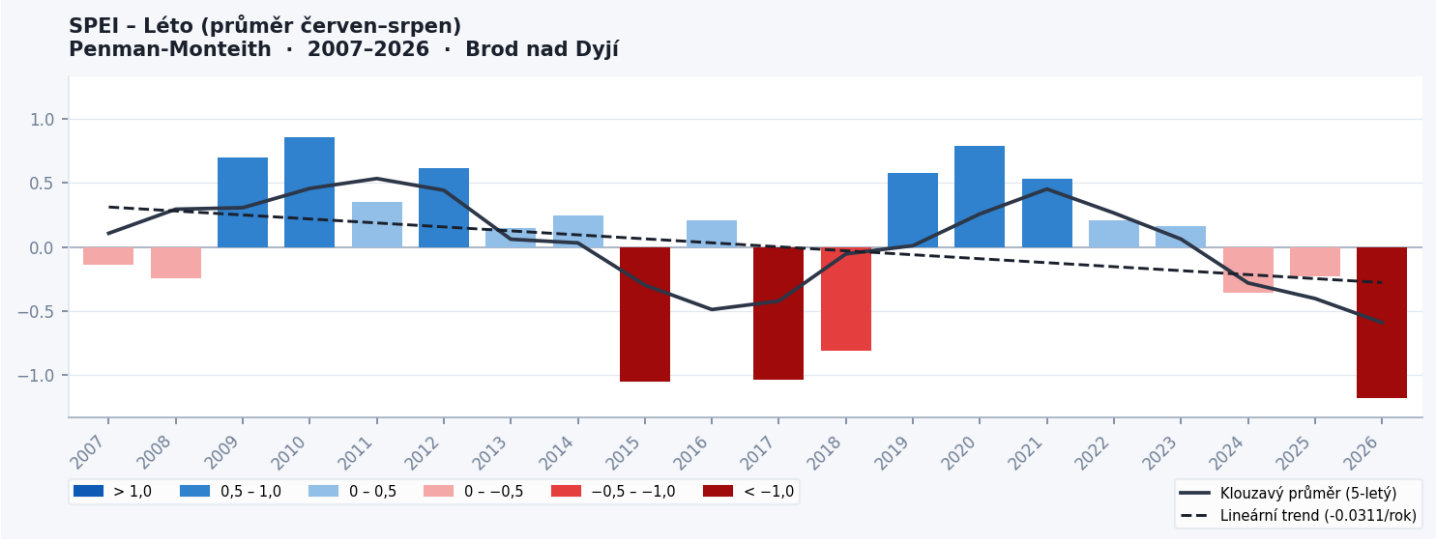

stanice Brod nad Dyjí

vlhké roky

suché roky

---- lineární trend

/\ klouzavý 5letý trend

A co klimatická změna?

Podstatná je kombinace sucha a zvěře.

- Zlom v období 2015–2018 – předchozí vlna sucha.
- Trvalé zhoršení v oborách / odolnost mimo obory.

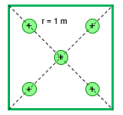

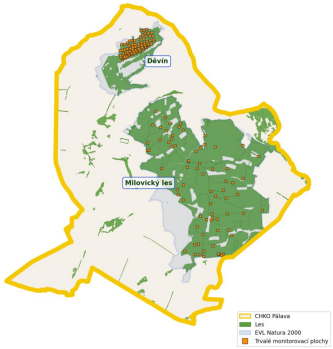

Lesní druhy

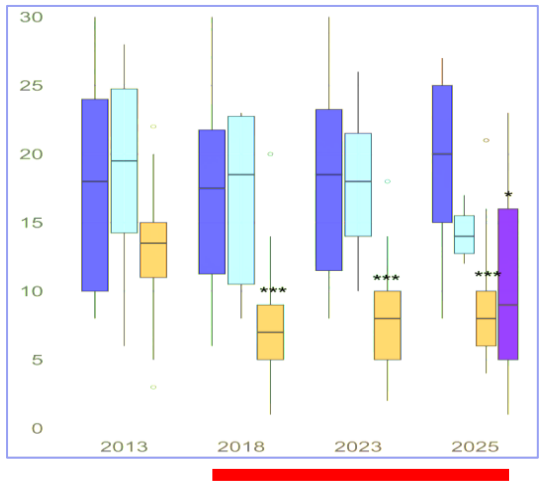

Ohrožené druhy

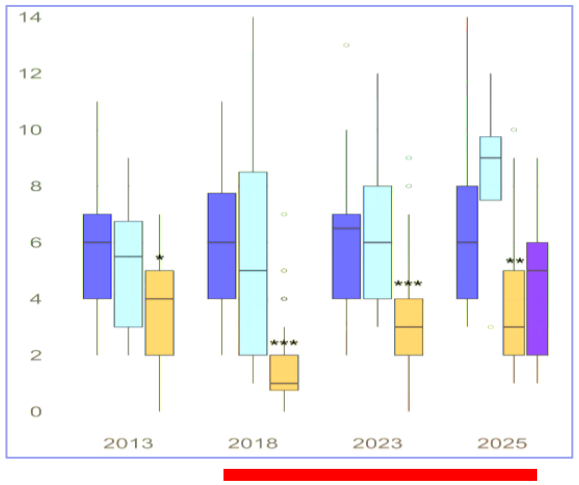

uvnitř obor

vně obor

Typické druhy stanovišť N2000

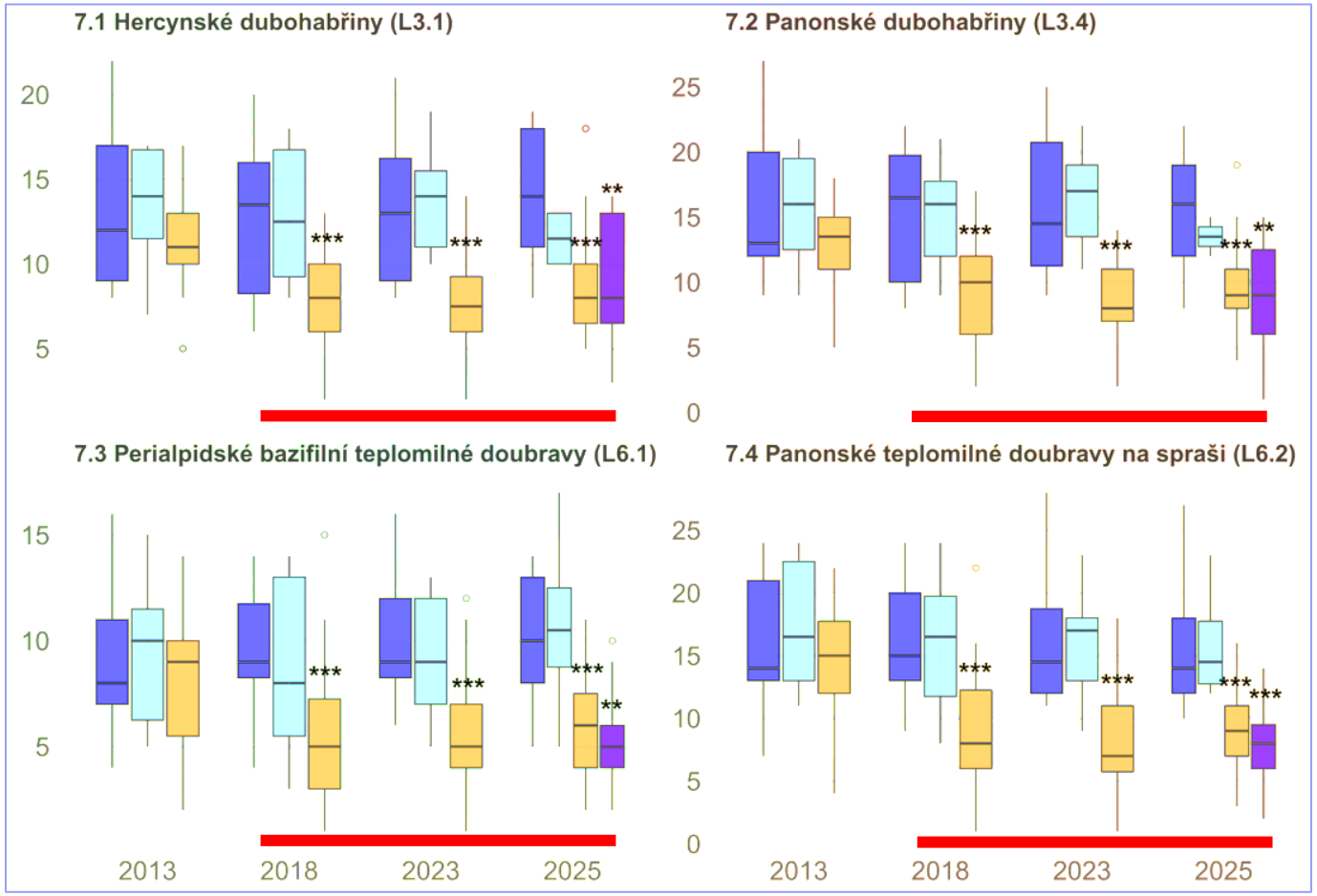

A co klimatická změna?

Sucho zásadně ovlivňuje také regeneraci lesních rostlin.

- Srážky a světlo mají vliv na přežívání semenáčků.
- Suché roky (2026) přežívá minimum jedinců.

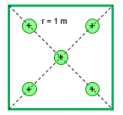

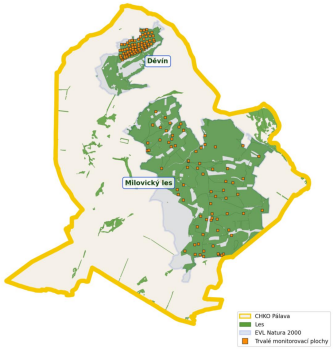

Faktory přežívání v 1. roce

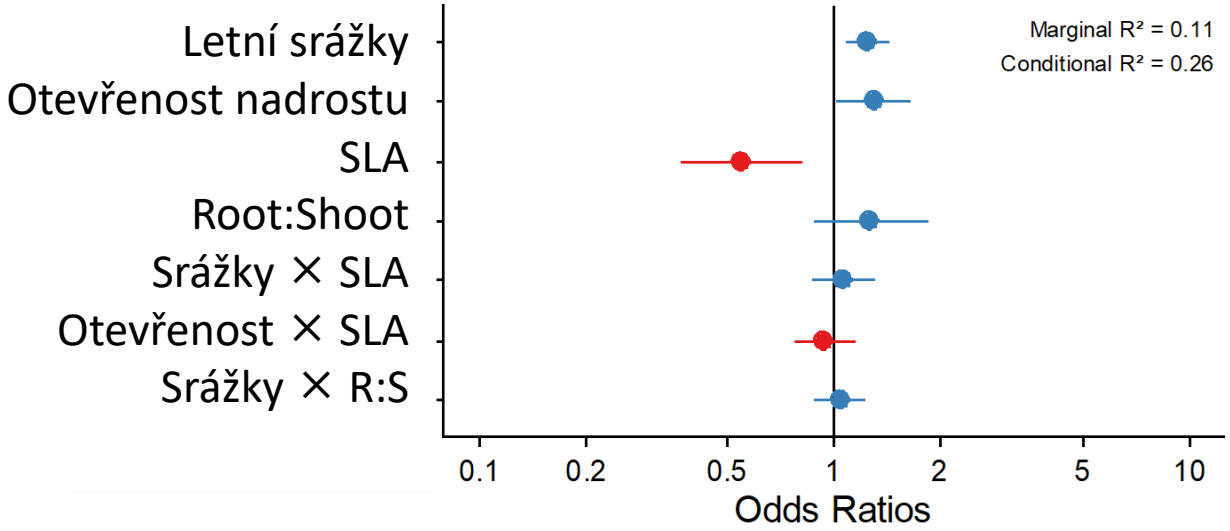

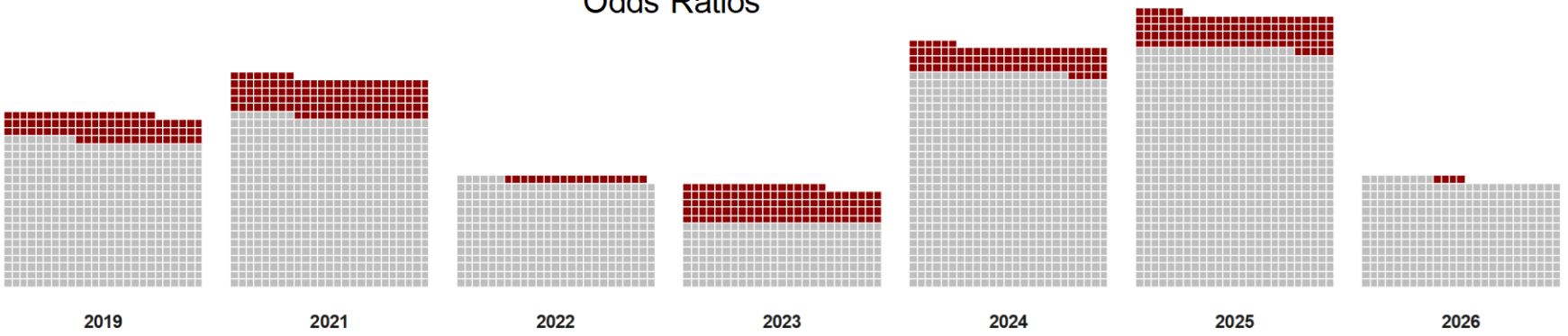

Do konce svého 1. roku:

přežily

umřely

Závěry a snad nebude tak zle…

Zapojování lesa stojí za dlouhodobým, pomalým úbytkem lesní biodiverzity.

Kombinace oborní zvěře a *budoucího* sucha je zásadním problémem pro ochranu biodiverzity.

Podpořeno v rámci výzkumného programu Strategie AV21 „Globální krize biodiverzity: rizika a příležitosti pro lidskou společnost“

Krize biodiverzity

Akademie věd České republiky

STRATEGIE AV21

Špičkový výzkum ve veřejném zájmu